

EcoProductie

de checklist van de werkgroep EcoPodia

Hoe kunnen kunstenaars en kunstorganisaties werken aan een ecologische productie- en presentatiepraktijk? De werkgroep EcoPodia van VTi, steunpunt voor de podiumkunsten, bracht een aantal kunstenaars, programmatoren, technici, communicatie- en productiemedewerkers met een ecologische reflex samen om hun kennis te delen en prioriteiten te bepalen. Deze checklist EcoProductie is een concreet resultaat van deze samenwerking.

Vanuit een positieve ecologische blik wordt elke stap van het creatieve proces bekeken, van preproductie tot première, tournee en postproductie. Doel is een voortdurend gesprek over wat mogelijk en haalbaar is, met respect voor de artistieke keuzes en de financiële mogelijkheden. Dit betekent niet dat elke beslissing volledig duurzaam 'moet' zijn, wel dat nieuwe mogelijkheden een kans krijgen. Deze checklist reikt hiervoor een aantal ideeën aan.

Tijdens Klimaatconferentie 2 (19 november 2009) bogen deelnemers van twee werksessies zich over een werktekst. Het herwerkte document bieden we aan als werkinstrument aan alle geïnteresseerden in de brede podiumsector.

Suggesties om deze checklist te verbeteren zijn welkom op nikol@vti.be

1/Vooraf

Start met een door iedereen gedeelde visie om de ecologische impact te verkleinen. Hoe vroeger in het werkproces alle medewerkers hierbij betrokken worden, hoe beter! Kies voor een positieve, wervende taal en trek genoeg tijd uit voor deze gesprekken, liefst al van bij het begin van het creatieproces. Voorzie extra informatie of vorming als dat kan.

Bepaal dan gezamenlijk **concrete ecologische doelen** en vertaal ze naar de kunstenaars, ontwerpers, technici, productie- en communicatiemedewerkers, verkoopbureaus en programmatoren (festivals, cultuurcentra)... met respect voor de (artistieke of zakelijke) eigenheid.

2/Preproductie

Vervoer: Wat is de afstand die medewerkers afleggen en hoe komen ze naar het werk? De meest ecologische keuze maak je volgens dit lijstje : stappen, fietsen, openbaar vervoer, auto. Als het dan toch niet anders kan dan met de auto, is carpoolen een optie? Stimuleert de bestaande terugbetaling van de vervoersonkosten het gebruik van duurzame vervoermiddelen?

Hoeveel personen zijn betrokken bij de preproductie? Regisseur en producent? Heel de acteursploeg? Kunnen preproductievergaderingen gebundeld worden?

Scripts: Kunnen die recto/verso worden gekopieerd? Op recyclagepapier? Overweeg het gebruik van het inktzuinige ecofont, hervulbare cartridges (indien er een verdeelpunt in de buurt is). Hoe lang kan een werkversie meegaan voor er een nieuwe moet worden afgedrukt?

Research: Is research op afstand noodzakelijk en met welk vervoermiddel wordt dit uitgevoerd? Geef zoveel mogelijk voorrang aan het openbaar vervoer om te reizen.

Promotiemateriaal: worden er flyers en affiches gedrukt? Is het nodig om een extra hoeveelheid te drukken? Is een gedrukte persmap nog nodig? Is een programmaboekje noodzakelijk voor de voorstelling, hoeveel pagina's zijn genoeg? Kan het drukwerk voor één seizoen in één keer gedrukt worden? Hoe wordt het drukwerk vervoerd, waar naartoe? Vraag je ontwerper om papierzuinig te werken, selecteer een ecologische drukker.

Kan het promotiemateriaal digitaal verspreid worden zodat receptieve organisaties drukwerk op de juiste oplage kunnen aanmaken? Kan er eventueel enkel met digitale promotiekanalen worden gewerkt?

Catering: Wordt er gewerkt met seizoensproducten van lokale producenten? Kan je dubbele en eenmalige verpakking vermijden? Is vegetarische catering een optie? Met welk vervoermiddel wordt de catering geleverd? Kies voor herbruikbaar servies.

Afval: Hoe groot is de afvalberg van elke voorstelling? Kan deze gereduceerd worden? Kan al het afval gesorteerd afgevoerd worden?

Samenwerking: met co-producenten, verkoopbureaus kan ecologisch zijn omdat zaken gebundeld worden, een betere tourneeplanning kan de milieubelasting van reizen en transporten verminderen, wordt er overnacht op de plaats van opvoering of wordt er iedere dag heen en weer gereden?

3/Repetities

Waar en wanneer wordt er gerepeteerd? Is de repetitieruimte bereikbaar met de fiets of openbaar vervoer? Is het mogelijk om repetities 's avonds laat en in weekends te vermijden omdat er dan minder openbaar vervoer is?

Energieverbruik repetitieruimte: Kan er gewerkt worden met daglicht? Is er energiezuinige verlichting? Wanneer wordt de verwarming aan en uitgeschakeld, is er een tijds klok? Is de temperatuur aangepast aan de gebruikers : voor dansers mag de temperatuur na de opwarming dalen.

Kostuums: Hoeveel medewerkers werken er aan de kostuums en hoe verplaatsen ze zich? Kunnen er kostuums gerecycleerd worden uit andere producties? Welke materialen worden er gekozen ?

Decor en rekwisieten: Met welke materialen wordt er gewerkt? Zijn deze materialen duurzaam geproduceerd? Recycleerbaar? Gerecycleerd? 2e hands? Hoe wordt het decor gemonteerd : lijm beperkt hergebruik van de materialen achteraf. Moet het decor chemisch brandveilig gemaakt worden? Is het nodig dat sommige rekwisieten voor elke voorstelling opnieuw moeten aangekocht worden? Waar wordt het decor gevonden en gekocht? Vermijd om teveel lucht te vervoeren door slim te stapelen of voor een kleiner voertuig te kiezen.

Energieverbruik schouwburg: Vanaf wanneer zijn podiumrepetities nodig? Wordt er gewerkt met energiezuinig licht of daglicht? Moet er theaterlicht zijn tijdens de podiumrepetities? Kan het eerste ontwerp van het lichtplan met software op de computer gemaakt worden? Hoeveel en welke lampen zijn noodzakelijk om het lichtplan te verwezenlijken? Wat is de impact van een artistiek lichtplan op het energieverbruik?

Geluid: Wordt er gebruik gemaakt van geluidsversterking? Van draadloze versterking? Kan er gewerkt worden met herlaadbare batterijen? Wordt de geluidsterkte gemeten?

Vervoer: wordt er technisch materiaal geleend of gehuurd? Hoeveel ligt de verhuurfirma van het podium? Probeer overbodige verplaatsingen te vermijden en beperkt het vervoeren van teveel lucht.

Special effects: zijn ze echt nodig, wat is de milieu-impact van de gewenste special effects?

4/Tournee

Vervoer: hoe en met welk vervoermiddel wordt het decor getransporteerd? Met welk vervoermiddel geraken de medewerkers in het theater? Kan dit gecombineerd worden of gebeuren met fiets, openbaar vervoer of carpooling? Overnachten op hotel bevordert het treinreizen, extra tijd van huis nuttig gebruiken voor overleg, projectvoorbereiding, repetitie enz...

Energieverbruik schouwburg: hoelang voor de voorstelling worden **verwarming, licht en geluid** aangezet? Stemt de capaciteit van de zaal overeen met de beoogde zaalbezetting? Gaat de verwarming op tijd terug uit?

Publiek: communiceer je ecologische uitgangspunten en draag een steentje bij tot meer bewustmaking. Is er informatie beschikbaar over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer? Wordt er rekening mee gehouden bij de bepaling van het aanvangsuur van de voorstelling zodat mensen ook terug thuis geraken?

5/Postproductie

Moet het decor gestockeerd worden ? Moet de opslagruimte verwarmd worden?
Kan er een deel van het decor/kostuums/rekwisieten herbruikt, gerecycleerd of uitgeleend worden?
Wordt afval gesorteerd afgevoerd?
Wat gebeurt er met de scripts : archief of oud papier?

Informatie en inspiratie :

www.vti.be/klimaat : de ecologische voetafdruk van de podiumkunsten
www.tegendelamp.be : over het maken van deze ecologische voorstelling (najaar 2009)
www.rotordb.org : het potentieel van hergebruik als ontwerpstrategie
www.aag-online.eu : kritisch sociaal-artistiek tijdschrift, themanummer 'Kunst en ecologie'
www.2020network.eu : art and climate change, pilootprogramma Thin Ice 2008-2010
www.greeningtheatres.com/ : met Carbon Calculator voor productie
www.thebigask.be : campagne
www.kunstenecologie.be : blog van BAM
www.schonefilm.be : Open Doek wordt een duurzaam filmfestival
<http://greeningyourlibrary.wordpress.com/sustainable-films/> : lijstje met films

www.ecolife.be : o.a. EcoTeam@work
www.biketowork.be : campagne 'met de fiets naar het werk'
www.korterittencontract.be : campagne 'stappen of fietsen voor korte ritten'
www.voetafdruk.be/ : basisinfo ecologische voetafdruk en gedragscan
www.milieukoopwijzer.be/ : info over producten en leveranciers in België
www.labelinfo.be/ : info over ecologische producten van Netwerk Bewust Verbruiken
<http://fsc.wwf.be> : database met leveranciers van papier en hout met FSC-label
www.vibe.be : informatie over ecologische bouwmaterialen en -technieken

Printen:

<http://www.techsoup.org/learningcenter/techplan/page5675.cfm>
<http://www.printgreener.com/index.html>
www.fineprint.com/ : printsoftware om tot 30% papier, inkt en euro's te besparen

Energie :

www.greenpeace.be : met screening van alle producenten op hun gehalte groene stroom
www.energievereters.be : modules voor verbruik, energiezuinige apparaten, dakisolatie
www.groenlichtvlaanderen.be : kennisnetwerk ecologische verlichting
<http://www.slate.com/id/2193740/?y=1/> : over handdoekjes vs elektrische handdrogers
<http://blog.techsoup.org/node/1034>
<http://news.cnet.com/greentech/>
<http://lifekills.wordpress.com/>
<http://www.cleantechgreentech.com/>
<http://www.ecogeek.org/>

www.bondbeterleefmilieu.be : campagnes van de Vlaamse milieuverenigingen
www.vodo.be/ : met oa 'duurzame ontwikkeling voor dummy's'
www.klimaatcoalitie.be/ : campagne
www.petertomjones.be/ : burgerlijk ingenieur, milieuspecialist, publicist en lector
www.oikos.be/ : forum voor sociaal-ecologische verandering
www.positieve-economie.be : portaal voor duurzame wereld
www.transitie.be : lokale netwerken
www.plan-c.eu : Vlaams Transitienetwerk Duurzaam Materialenbeheer
www.ovam.be : beleid Vlaams Gewest op het vlak van afval- en bodembeheer
www.leefmilieubrussel.be : milieubeleid Brussels Hoofdstedelijk Gewest
http://www.mbdc.com/c2c_ee.htm : cradle to cradle
<http://www.jolera.com/greennonprofits/default.htm>

groene actie in bibliotheken:

<http://prairielibrarian.wordpress.com/green-libraries/>
<http://thegreenlibraryblog.blogspot.com/>
<http://greeningyourlibrary.wordpress.com/>
<http://alsgoesgreen.wordpress.com/resources/green-libraries/>
<http://www.greenlibraries.org/resources.html>